

OPERATIVNÍ PLÁN ZAČLEŇOVÁNÍ DĚTÍ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Mateřská škola Horolezecká,
Horolezecká 912, 102 00 Praha 15

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

OBSAH

Úvod	4
Specifika dětí s OMJ	5
Čeština jako druhý jazyk	6
Přijetí dítěte s OMJ do mateřské školy	7
Úvodní rozhovory s rodiči	7
Dopisy pro rodiče	9
První dny dítěte s OMJ ve školce	10
Adaptační koordinátor	10
Komunikační karty	10
Patroni dětí s OMJ	11
Jazyková podpora dítěte s OMJ	11
Jazyková a pedagogická diagnostika	11
Jazyková příprava dle § 20	13
Podpora dětí s OMJ dle § 16	14
Členění podpůrných opatření	14
Výuka ČDJ v MŠ	16
PLPP a IVP	18
Spolupráce s rodiči na jazykové podpoře	19
Práce s klimatem třídy	19
Interkulturní práce, spolupráce s NNO	20
Rozdělení kompetencí při začleňování dětí s OMJ v MŠ Horolezecká	22
Odkazy na materiály pro jazykovou podporu a přípravu dětí s OMJ v MŠ	23

Přílohy

- Příloha 1: Překladové karty pro komunikaci pedagogů s rodiči: Oblast zdraví
- Příloha 2: Překladové karty pro komunikaci pedagogů s rodiči: Oblast chování
- Příloha 3: Překladové karty pro komunikaci pedagogů s rodiči: Vybavení a pomůcky pro dítě
- Příloha 4: Překladové karty pro komunikaci pedagogů s rodiči: Informace o provozu mateřské školy
- Příloha 5: Dopis pro rodiče o spolupráci na jazykové přípravě
- Příloha 6: Jazyková diagnostika dítěte s OMJ v předškolní třídě MŠ
- Příloha 7: Obrazová příloha k jazykové diagnostice
- Příloha 8: Slovesa – karty pro jazykovou podporu dětí s OMJ

ÚVOD

Děti přicházejících do České republiky z kulturně a jazykově odlišného prostředí v posledních letech mírně přibývalo – ve školním roce 2021/2022 tvořily děti-cizinci asi 3,4 %¹ všech dětí navštěvujících české mateřské školy. Napadení Ukrajiny ruskou armádou 24. 2. 2022 způsobilo masivní uprchlickou vlnu, při níž zemi opustily asi 2 miliony ukrajinských občanů, převážně žen a dětí, z nichž přibližně půl milionu našlo azyl v Česku. Nově příchozí běženci výrazně navýšili počty dětí v českých školách: do mateřských škol se **ve školním roce 2022/2023 zapsalo 6 904² azylantů z Ukrajiny**. Celkový počet cizinců navštěvujících české mateřské školy se zvýšil z 12 103 (šk. rok 2021/2022) na **19 567³ dětí s jiným než českým občanstvím** v následujícím školním roce, počet azylantů stoupl z 55 (šk. rok 2021/2022) na 6 961 (šk. rok 2022/2023). Dalšími nejčastějšími zeměmi původu dětí-cizinců v českých mateřských školách jsou Vietnam (2 606 dětí), Slovensko (2 181 dětí), Rusko (712 dětí) a Mongolsko (438 dětí). **Děti-cizinci tvořily v uplynulém školním roce 5,3 % dětí** zapsaných v českých mateřských školách⁴, ovšem v Praze je koncentrace cizinců vyšší než v ostatních krajích.

Dítě s jiným než českým občanstvím se však automaticky nerovná dítěti s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Dítě s cizím státním občanstvím může mít češtinu na výborné úrovni, a naopak existuje také **skupina dětí s českým občanstvím, které však česky dostatečně neumí**, ať už se jedná o děti českých občanů, které vyrůstaly v cizině, děti bilingvní nebo o děti-cizince, které získaly spolu s rodiči české občanství, ale mají odlišný mateřský jazyk. Dítě-cizinec tedy není zcela přesný pojem, pokud chceme mluvit o skupině dětí s nedostatečnou znalostí češtiny. Protože **z hlediska začleňování do českého vzdělávacího procesu není podstatné, jakým pobytovým statutem dítě disponuje, ale nakolik ovládá komunikační jazyk**, nazýváme tyto děti, které tvoří velmi různorodou skupinu, **děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ)**.

1 Ve školním roce 2021/2022 bylo v českých MŠ zapsáno celkem 360 490 dětí, z toho 12103 cizinců. Zdroj dat: Vzdělávání v mateřských školách. Český statistický úřad. Veřejná databáze. Dostupné z: [<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30848&pvo=VZD14&str=v36>]; [cit. 22. 8. 2023]; Počet dětí, žáků a studentů cizího státního občanství ve školách vzdělávací soustavy ČR, celkem a vybraná státní občanství. Český statistický úřad. Veřejná databáze. Dostupné z: [<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup=-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId5055=&katalog=30848&pvo=VZD17a&pvo=VZD17a>]; [cit. 22. 8. 2023]

2 StatIS. Statistický informační systém MŠMT. Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele školního roku 2022/2023. [<https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp>]; [cit. 24. 8. 2023]

3 StatIS. Statistický informační systém MŠMT. Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele školního roku 2022/2023. [<https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp>]; [cit. 24. 8. 2023]

4 Ošmera, R.; Mísařová, D. Žák s odlišným mateřským jazykem v hodinách zeměpisu. Dostupné z: [<https://cizinci.npi.cz/zak-s-odlisnym-materskym-jazykem-v-hodinach-zemepisu/?fbclid=IwAR3pT3RlXm67o43nBIIvtYm7Yp-T6yavx-3gVtZh8PTq8DHZs5KlGwwciy5E>]; [cit. 24. 8. 2023]

MŠ Horolezecká je středně velká mateřská škola nacházející se v klidné části Prahy 15 – Hostivař, jejímž zřizovatelem je Úřad Městské části Prahy 15. Mateřská škola Horolezecká zahájila svůj provoz již v roce 1976. Objekt mateřské školy je rozčleněn na čtyři pavilony s celkem šesti třídami a je obklopen prostornou školní zahradou, která je využívána pro volné i řízené činnosti, poskytující dětem dostatek prostoru pro pohybové aktivity.

V mateřské škole působí 13 učitelek, 1 asistentka pedagoga (ve třídě Kuřátko) a 1 speciální pedagožka (logopedka). V září 2022 bylo v MŠ zapsáno 144 dětí, z toho 18 s odlišným mateřským jazykem (OMJ), z nichž jen 8 dětí jsou cizinci s jiným státním občanstvím. Podíl dětí s OMJ tvoří cca 14 % a v posledních letech se zvyšuje. Mateřské jazyky dětí s OMJ jsou ukrajinština, ruština, mongolština, vietnamština nebo angličtina. Nový systém jazykové podpory operuje s termínem dítě-cizinec, a proto 10 z těchto dětí nemá nárok na jazykovou přípravu v předškolním roce (nyní, nebo až postoupí do posledního předškolního ročníku).

Během školního roku 2022/2023 Mateřská škola Horolezecká spolupracovala se z. s. InBáze v rámci projektu Mosty ke školám III, který se soustředí na podporu konkrétních pedagogů v oblasti multikulturní výchovy a začleňování dětí s OMJ. V rámci aktivity KA II – začleňování dětí s OMJ bylo podpořeno 6 pedagožek formou skupinových a individuálních konzultací včetně ukázkových lekcí češtiny jako druhého jazyka, podporou při výuce a zasíláním metodických a výukových materiálů pro jazykovou podporu dětí s OMJ. Vyústěním společných aktivit je následující Operativní plán začleňování dětí s OMJ v MŠ Horolezecká, který má sloužit pedagogům jako návod, jak postupovat a čemu věnovat pozornost při práci s dětmi s OMJ. Má být stručný a podávat nejzákladnější informace. Pro detailnější vhled jsou k jednotlivým tématům připojeny odkazy na relevantní internetové zdroje, z nichž je možno čerpat doplňkové informace. Součástí plánu je přehledná tabulka zapojených osob a kompetencí v oblasti začleňování dětí s OMJ v MŠ Horolezecká. Dále jsou přílohou materiály, které vznikly v rámci spolupráce s pedagogy a vedením školy. Jsou to jednak materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ a jednak materiály usnadňující komunikaci s rodiči, kteří nemluví dostatečně dobře česky.

Specifika dětí s OMJ

Jazyková bariéra je pro děti s OMJ zásadní překážkou, která může v budoucnu výrazně limitovat jejich studijní úspěchy na ZŠ, SŠ, a tím i jejich budoucí pracovní uplatnění a společenský status. Proto je velice důležité nezanedbat jazykovou podporu v útlém věku, v době, kdy navštěvují mateřskou školu. Do budoucna jim kvalitní jazyková příprava v mateřské škole pomůže při

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

zvládnutí učiva na základní škole, na jejímž úspěšném zvládnutí závisí možnosti dalšího studia na středních a vysokých školách, a tím i celkové sociální a profesní zařazení v rámci české společnosti.

Při nástupu na ZŠ dítě potřebuje ovládat rozvinutou slovní zásobu, být schopné hovořit ve větách a porozumět složitým instrukcím. Během navštěvování mateřské školy bychom se tedy neměli spokojit s tím, že dítě „rozumí“ procesům ve školce, jí a hraje si s ostatními, vezme si přezůvky a dojde si na záchod, když potřebuje. Dítě potřebujeme vybavit co nejlépe na jeho nelehkou cestu českým vzdělávacím systémem a pokusit se jej dostat na srovnatelnou jazykovou úroveň s jeho českými vrstevníky v mateřské škole.

K tomuto slouží **systematická a dlouhodobá výuka češtiny jako druhého jazyka**. Kromě legislativní podpory, na kterou mají žáci s OMJ ze zákona nárok, velmi pomáhají i **další formy podpory jako soukromé jazykové kurzy, individuální výuka češtiny, česká chůva či mimoškolní aktivity a kroužky**, při nichž se tyto děti pohybují v českojazyčném prostředí a nenásilnou formou si osvojují jazyk.

Více informací o žácích s OMJ najdete zde: <http://www.inkluzivniskola.cz/deti-zaci-s-omj>

Kurzy češtiny pro předškolní děti občas pořádají tyto neziskové organizace:

- <https://www.cicops.cz/cz/kurzy/8-kurzy-cestiny>
- <https://meta-ops.eu/cizinci/kurzy-cestiny/>
- <https://icpraha.com/kurzy-cestiny-pro-deti/>

Mimoškolní aktivity na Praze 10:

<http://www.dumum.cz/krouzky>

Čeština jako druhý jazyk

Způsob výuky češtiny jako druhého/cizího jazyka je obdobný jako výuka jiných cizích jazyků s ohledem na specifika českého jazykového systému (skloňování, časování sloves, slovosled). Výuka se zároveň blíží výuce mateřštiny pro malé děti, které se učí češtinu jako první jazyk (ukazování obrázků, opakování, pozitivní motivace, povzbuzování). Důležitá je parcelace (rozdělení na tematické bloky s omezenou slovní zásobou a frázemi), názornost (obrázky, reálné situace) a opakování stejných jazykových struktur za účelem fixace.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Při výuce cizinců se většinou hovoří o **češtině jako cizím jazyku**. V tomto Operativním plánu začleňování používáme termín **čeština jako druhý jazyk (ČDJ)**, který se v oblasti školství již prosadil a který lépe odpovídá realitě, v níž k osvojování jazyka dochází. V čem je rozdíl? **Čeština jako cizí jazyk** je studium češtiny v prostředí, kde čeština není běžným prostředkem komunikace, stejně jako např. studium angličtiny v českém prostředí – tento jazyk se učíme, ale nemusíme s ním denně komunikovat, učit se v něm nebo v tomto jazykovém prostředí žít. Čeština jako druhý jazyk (ČDJ) je pojem, který se používá i v jiných jazycích (*English as a Second Language, Deutsch als Zweitsprache*) pro výuku dětí, žáků a studentů s odlišným mateřským jazykem v majoritním jazykovém prostředí pro potřeby každodenní komunikace, dalšího studia a budoucího zaměstnání.

PŘIJETÍ DÍTĚTE S OMJ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Děti s jiným než českým občanstvím či odlišným mateřským jazykem jsou přijímány do českých MŠ v souladu s principy rovného práva na vzdělání bez ohledu na původ, rasu nebo důvod pobytu v ČR. **Povinná předškolní docházka** se vztahuje na všechny cizince, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů, a spádová škola je povinna je přijmout po doložení práva k pobytu. Jediný důvod pro nepřijetí žáka s OMJ do MŠ je plná kapacita školy nebo školského zařízení, v tomto případě je třeba rodičům předat informace a kontakty na příslušný odbor školství městské části, který pro dítě zajistí místo v jiné škole.

Za přijetí dítěte do mateřské školy odpovídá v MŠ Horolezecká paní ředitelka školy Gabriela Tvrdková, která nastaví první adaptační kroky (komunikace s rodiči, dle potřeby jazyková diagnostika, nastavení jazykové podpory).

Úvodní rozhovory s rodiči

Je důležité při zápisu **získat od rodičů co největší množství informací**, které nám pomohou získat o dítěti lepší představu.

Zjišťujeme zejména:

- jméno a příjmení dítěte včetně správné výslovnosti
- rodný list dítěte, pas dítěte
- kontakty na rodiče (telefon, mail), adresu bydliště
- okolnosti příchodu rodiny do ČR (alespoň rámcově)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Z pozice školy předáme rodiči **písemně** (v jednoduché češtině) základní informace o fungování školky:

- harmonogram školního roku (prázdniny, volné dny, schůzky pro rodiče)
- režim běžného dne (příchod, svačina, řízená činnost, oběd, odpolední spání, vyzvedávání)
- seznam potřebných věcí (přezůvky, pyžamo atd.)
- způsob omlouvání dítěte
- způsob úhrady obědů, odhlašování obědů

Doporučujeme rodiče po školce provést, ukázat, kde se bude dítě vzdělávat, kde si bude hrát, cvičit, spát, jak vypadá zahrada, školní hřiště a další prostory školky. Rodič tak získá lepší představu, co se s dítětem ve školce bude dít, a vzroste jeho důvěra ve vzdělávací zařízení.

Důležité je také **nastavit funkční způsob vzájemné komunikace**: domluvit se, jakým způsobem bude škola (učitel, ředitel) s rodičem komunikovat tak, aby zpráva byla přijata, a jakým způsobem se naopak může rodič obrátit s dotazem či informací na mateřskou školu. Ke komunikaci je možné využívat email, WhatsApp, Messenger, nástěnku nebo notýsek. Důležité je předávat všechny informace **písemně**, aby měl rodič možnost si informaci přeložit pomocí internetového překladáče nebo překladatele ze svého okolí. Díky písemné formě rodič důležité údaje také lépe uchová v paměti.

Více zde: <https://inkluzivniskola.cz/vstupni-pohovor-s-rodici-pred-nastupem-do-ms>

MŠ Horolezecká využívá pro komunikaci s rodiči aplikaci TwigSee, která umožňuje zobrazovat příspěvky, fotky, zprávy a informace týkající se konkrétních dětí a tříd. Tato aplikace slouží především k omlouvání dětí a komunikaci se školkou. V některých případech je komunikace s rodiči náročnější, především na začátku školního roku, kdy se nejen děti, ale i rodiče adaptují na novou situaci. Z počátku mají někteří rodiče-cizinci s aplikací potíže, nejvíce využívaným komunikačním nástrojem s rodiči dětí s OMJ je tak Google překladáč, e-mail nebo vizuální materiál (názornost, obrázky, kalendář atp.). Některé pedagožky využívají při komunikaci s rodiči také angličtinu. Co se někdy jeví jako problematičtější, jsou odlišné zvyklosti, režim školního roku, prázdniny, povinný zápis do základní školy. Rodičům je nutné neustále připomínat, ujišťovat se, že došlo k pochopení učitelem sdělované informace. Nápomocný bývá rodinný příslušník, který může tlumočit a pomoci s případným nedorozuměním. Hromadné zprávy, které jsou určeny všem rodičům dětí ve třídě, je nutné vždy ještě upravit rodičům dětí s OMJ. Osvědčuje se osobní komunikace nebo SMS zprávy. Také byla využita nabídka tlumočnicka. Aplikace TwigSee se osvědčuje na zaznamenávání docházky, po adaptaci rodičů pak funguje jako informační kanál.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Od školního roku 2023/2024 budou mít pedagogové v MŠ Horolezecká pro komunikaci s rodiči k dispozici **překladové karty pro komunikaci pedagogů s rodiči**, které jsou součástí příloh tohoto dokumentu. Nejběžnější sdělení ze strany školy jsou přeložena do šesti světových jazyků (angličtina, ukrajinština, ruština, vietnamština, mongolština, čínština) a doplněna názorným piktogramem, obrázkem nebo fotografií. Kartu je možné využít při osobní komunikaci pedagoga se zákonným zástupcem nebo ji vyfotografovat a poslat ve formě elektronické zprávy.

Dopisy pro rodiče – jazyková podpora

Při úvodním setkání školka rodiče také informuje, jakou formu jazykové podpory poskytuje a do jakých skupin výuky češtiny může dítě zařadit (na základě podepsaného souhlasu a dalších podmínek vzhledem k projektu atp.). Při nulové znalosti češtiny dítěte s OMJ doporučí ředitelka při zápisu návštěvu pedagogicko-psychologické poradny kvůli připsání podpůrného opatření na jazykovou podporu dítěte s OMJ. Rodič je o této možnosti informován dopisem v jazyce, který je mu nejbližší:

- anglicky
- ukrajinsky
- rusky
- vietnamsky
- mongolsky
- čínsky
- španělsky
- francouzsky
- arabsky
- bulharsky

Další informace pro rodiče najdeme již přeložené v mnoha jazykových mutacích na stránkách NPI ČR (např. oznámení o konání zvláštního zápisu, žádost o odklad povinné předškolní docházky, žádost o přijetí dítěte do MŠ a další) či na portálu Inkluzivní škola. NPI ČR nabízí také tlumočníky.

Přeložené informace pro rodiče:

- <https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-ms/>
- <https://inkluzivniskola.cz/ms-informace-pro-rodice>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Tlumočnické a překladatelské služby NPI:

<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/>

Základní pravidla komunikace s rodiči, kteří neovládají dostatečně češtinu, nalezneme zde:

<https://www.inkluzivniskola.cz/jak-komunikovat-s-rodici>

PRVNÍ DNY DÍTĚTE S OMJ VE ŠKOLCE

Adaptační koordinátor

Na první čtyři týdny po příchodu nového dítěte s OMJ do povinného předškolního vzdělávání můžeme využít služeb adaptačního koordinátora, který pomůže dítěti s adaptací na nové prostředí, s orientací ve školce, se zvládnutím denního režimu, případně i se začleňováním do třídního kolektivu a základy ČDJ. Podpora adaptačním koordinátorem NPI ČR se týká dětí cizinců (s odlišným mateřským jazykem) plnících povinnou školní nebo předškolní docházku. Adaptačním koordinátorem pro děti/žáky cizince by měl být přednostně pedagogický pracovník dané školy, v případě potřeby jím může být i externí pedagogický pracovník s minimálně středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. Místem působitě adaptačních koordinátorů je příslušná škola, tj. nebudou docházet do rodin, ani do pedagogicko-psychologických poraden či jinam.

Více informací zde: [Adaptační koordinátoři](#)

Vedení Mateřské školy Horolezecká je s možností podpory nově příchozích dětí adaptačním koordinátorem obeznámeno, dosud však tato možnost nebyla využita.

Komunikační karty

Pro první dny ve školce mohou pedagogové nebo adaptační koordinátoři využít při komunikaci s dítětem s OMJ obrázkové **komunikační karty**.

Komunikační karty je vhodné dát rodičům dětí s OMJ domů, aby dítěti v mateřštině vysvětlili, co kartičky znamenají. Poté se obrázky umístí na viditelné a dosažitelné místo ve třídě, aby přes obrázky mohl komunikovat pedagog s dítětem i naopak dítě s pedagogem. Obrázky je vhodné pojmenovávat ustáleným verbálním označením.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Další piktogramy je možné stáhnout z webu <https://arasaac.org/pictograms/search>. Při komunikaci s dětmi s OMJ (i jejich rodiči) je doporučována maximální názornost. Doporučujeme také pracovat s **obrázkovým režimem dne** umístěným ve třídě.

V Mateřské škole Horolezecká byly podpořené pedagožky seznámeny s komunikačními kartami a dalšími způsoby vizuální podpory komunikace. Komunikační karty znázorňující základní potřeby a režim dne ve školce využívají ve své pedagogické praxi při začleňování dětí s OMJ.

Patroni dětí s OMJ

Se začleňováním dítěte s OMJ mohou pomoci i samy děti. Mohou dítěti pomoci s orientací nebo mohou i v rámci hry učit děti česká slova. Vše je založeno na dobrovolnosti, hře a empatii. Pomoc není v žádném případě ze strany učitele vynucovaná. Metoda *patron* se může v MŠ připodobnit ke hře *na andělky*.

Pedagožky v MŠ Horolezecká byly s metodou *patron* seznámeny během skupinových konzultací, které poskytovaly pedagožkám metodickou podporu při začleňování dětí s OMJ. Metoda byla následně aplikována v praxi.

JAZYKOVÁ PODPORA DÍTĚTE S OMJ

Jazyková a pedagogická diagnostika

Základní vstupní pedagogická a jazyková diagnostika je provedena již v úvodním přijímacím rozhovoru se zákonnými zástupci – zjistíme, zda dítě umí či neumí česky, okolnosti týkající se migrace a další informace. Pokud dítě zatím česky neumí, není nutné provádět další, detailní jazykovou diagnostiku, ale je třeba podniknout kroky, aby se mu co nejdříve začalo dostávat podpory v češtině jako druhém jazyce (viz dále).

Pokud dítě na nějakém stupni česky umí, je dobré pomocí základní jazykové diagnostiky zjistit detailněji jeho znalosti. Diagnostika probíhá prostřednictvím rozhovoru, za použití obrázků a reálných věcí ve třídě. **Pro mladší děti** doporučujeme použít diagnostiku od společnosti META, která směřuje k zařazení dítěte do jedné ze čtyř jazykových úrovní. **Pro předškoláky** jsme v rámci projektu Mosty ke školám II vytvořili a vyzkoušeli jazykovou diagnostiku, která reflektuje tematické okruhy nového *Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání*, v rámci projektu Mosty ke školám III jsme diagnostiku aktualizovali. Náš podrobnější nástroj reflektuje

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

širší požadavek na slovní zásobu dítěte, které bude nastupovat následující rok do základní školy, zároveň slouží jako opora pro pedagoga, který dítě vzdělává v rámci jazykové přípravy. Diagnostický nástroj respektuje čtyři jazykové úrovně, které pro děti předškolního věku navrhla ve své diagnostice společnost META:

A – Dítě rozumí, odpovídá gramaticky správně

Když dítě zvládne bez problému, nebo jen s drobnými chybami celou jazykovou diagnostiku, není třeba přistupovat k nějakým razantnějším zásahům do běžné výuky. Je důležité se snažit podchytit i ty nejmenší odchylky od správné gramatiky a výslovnosti a pracovat na nich. Případně kontaktovat logopeda.

B – Dítě rozumí, odpovídá gramaticky nesprávně

Když vidíte, že Vám dítě rozumí, ale mluví gramaticky nesprávně, je na místě kontaktovat pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP). Je důležité přizpůsobit aktivity v řízené činnosti tak, aby se dítě naučilo správnou gramatiku a výslovnost. Dále je nutné s dítětem pracovat individuálně nebo ve skupině pro jazykovou podporu.

C – Dítě rozumí, nemluví

V případě, že při jazykové diagnostice používáte pouze záznamové archy typu B – který je určen pouze pro zjištění pasivní slovní zásoby, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně. Je také dobré dítě motivovat k mluvení, například zážitkovou pedagogikou.

D – Dítě nerozumí, nemluví

Když dítě nereaguje na žádnou část jazykové diagnostiky, tudíž nerozumí, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně⁵.

U předškoláků doporučujeme kromě diagnostiky jazykové úrovně (A, B, C nebo D) provést také diagnostiku založenou na tematických okruzích dle **Kurikula češtiny jako druhého jazyka** vytvořeného MŠMT v roce 2021. Diagnostika je přílohou tohoto dokumentu.

Sledujeme, zda dítě v češtině dělá pokroky, více mluví, více rozumí. Kontrolní diagnostiku provedeme 1–2x během školního roku a podle výsledků přizpůsobíme míru jazykové podpory. Při pomalém osvojování češtiny je potřeba jazykovou podporu zintenzivnit a přizpůsobit potřebám dítěte (individuální, skupinová výuka ČDJ).

⁵ Jazyková diagnostika pro děti v MŠ a nečtenáře. Dostupné z: [<https://inkluzivniskola.cz/jazykova-diagnostika-pro-deti-v-ms-nectenare>]; [cit. 23. 8. 2023]

Už při vstupní diagnostice se může někdy ukázat kromě jazykové bariéry i podezření na specifické poruchy učení (SPU). Při podezření na souběžné SPU co nejdříve kontaktujeme Školní poradenské pracoviště (ŠPP), resp. Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) za účelem vyšetření.

V MŠ Horolezecká se v rámci metodické podpory pedagožky seznámily s oběma typy jazykové diagnostiky a vyzkoušely si ji v praxi. Jazykovou diagnostiku může provádět jak učitel působící ve třídě dítěte s OMJ, tak i učitel z jiné třídy. Diagnostika vycházející z témat *Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání* poskytuje učiteli zároveň obsahovou oporu při výuce ve skupině pro jazykovou přípravu dětí-cizinců a při individuální jazykové podpoře dětí s OMJ.

Jazyková příprava dle § 20

Od 1. září 2021 byl spuštěn **nový systém financování a organizace jazykové přípravy pro žáky cizince, a to podle § 20 školského zákona**. Vyhláškou č. 271/2021 Sb. ze dne 14. 7. 2021 se mění vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

Nový systém podpory spočívá v organizaci skupin pro jazykovou přípravu **od minimálního počtu 4 dětí na jednom pracovišti**, které jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání. Mateřská škola dětem ve skupině poskytuje jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně, která může být rozdělena na kratší celky (např. 2 x 30 minut, 3 x 20 min). Další skupinu pro jazykovou přípravu lze zřídit po naplnění první skupiny 8 dětmi. Do skupiny pro jazykovou přípravu může ředitel zařadit i jiné děti, které potřebují jazykovou podporu v oblasti češtiny jako druhého jazyka, avšak nesplňují podmínku stanovenou tímto zákonem, tedy nemají status cizince v povinném předškolním vzdělávání. Těmito dětmi je možné skupinu navýšit i nad maximální počet 8 dětí, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Obsah jazykové podpory je stanoven **Kurikulem češtiny pro povinné předškolní vzdělávání**. Obsahuje deset tematických okruhů, u nichž je vždy popsáno, co má dítě zvládnout v oblasti *Poslech a mluvení*, v oblasti *Sociokulturních kompetencí* a jakou má zvládnout *Slovní zásobu a větné konstrukce*.

K 1. 9. 2022 bylo v MŠ Horolezecká 18 dětí s OMJ, z toho 8 dětí s cizím státním občanstvím. V povinném předškolním vzdělávání bylo ve školním roce 2022/2023 8 dětí cizinců a 4 děti s OMJ s českým státním občanstvím. Skupina pro jazykovou přípravu dle § 20 je zřizována pro

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

skupinu 4-8 cizinců v povinném předškolním vzdělávání, od 9 dětí na pracovišti se otevírá další skupina. Vzhledem k tomu, že další děti s OMJ v předškolním vzdělávání neměly cizí státní občanství, byla v MŠ Horolezecká v roce 2022/2023 zřízena pouze jedna skupina pro jazykovou přípravu, již navštěvovaly děti-cizinci a Češi s OMJ dle jejich jazykových potřeb vyhodnocených pedagogy v MŠ. Výuka probíhala v režimu 2 x 30 minut týdně v úterý a ve čtvrtek od 10:30 do 11:00 ve třídě Motýl, zatímco ostatní děti ze třídy odcházely na zahradu. Jazykovou přípravou byla pověřena Kateřina Benedová.

Podpora dětí s OMJ dle § 16

Děti s OMJ patří do skupiny dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a mají nárok na podpůrná opatření podle svých jazykových schopností. Podpora je podle novely školského zákona z roku 2016 členěna do pěti stupňů, na realizaci podpory od 2. stupně jsou mateřské školy poskytnuty finanční prostředky od kraje na základě rozhodnutí školského poradenského zařízení (ŠPZ) a se souhlasem rodičů. ŠPZ dítě vyšetří, napíše zprávu pro zákonného zástupce a pro školu doporučení ke vzdělávání dítěte ve lhůtě 30 dnů od zahájení poradenské práce. Doporučení stanovuje stupeň podpory a konkrétní vhodná podpůrná opatření, případně navrhuje jejich kombinace.

Pokud dítě rozumí jen velmi málo česky (do úrovně A2), mateřská škola doporučí rodině návštěvu poradny. Aby rodič lépe porozuměl postupu a smyslu podpory, doporučujeme předat rodičům informativní dokument v jeho mateřském jazyce, nebo jazyce, kterému rozumí. Tyto dokumenty jsou k dispozici na portálu Inkluzivní škola: **dopis pro rodiče**. Rodičům s jejich souhlasem pomůžeme objednat dítě na vyšetření do poradny, nebo jim alespoň poskytneme kontakt na poradenské zařízení.

Členění podpůrných opatření

1. stupeň podpory poskytuje škola bez doporučení ŠPZ a bez nároku na finanční prostředky. Jedná se především o úpravu organizace vzdělávání dítěte a o volbu vhodných pedagogických a didaktických postupů.

2. stupeň podpory je pro děti s OMJ, jejichž jazyková úroveň zhruba odpovídá úrovni českého jazyka A2–B2. Mezi opatření 2. stupně patří úprava obsahu vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky (učebnice češtiny pro cizince), 1 hodina týdně speciálně pedagogické péče poskytované

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

speciálním pedagogem školy, 2h za měsíc metodické podpory ŠPZ, 4 x 15 minut výuky ČDJ pro dítě s OMJ v MŠ za týden, celkem nejvýše 80 h.

3. stupeň podpory je pro děti s OMJ, jejichž jazyková úroveň zhruba odpovídá úrovni češtiny A0–A2. Opatření 3. stupně zahrnují úpravu výstupů a obsahu vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky (učebnice češtiny pro cizince), 3 hodiny týdně na speciální pedagogickou péči poskytovanou speciálním pedagogem školy, asistenta pedagoga, podporu výuky dalším pedagogickým pracovníkem v rozsahu 0,5 úvazku (může být např. specialista na výuku češtiny jako druhého jazyka), podporu školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem v rozsahu 0,5 úvazku, 3 h za měsíc intenzivní metodické podpory ŠPZ po dobu 6 měsíců, 4 x 15 minut výuky ČDJ pro dítě s OMJ v MŠ za týden, nejvýše 110 h.

4. a 5. stupeň podpory mohou děti s OMJ čerpat, mají-li navíc zdravotní či další znevýhodnění. Tento stupeň předpokládá, že charakter obtíží dítěte vyžaduje významné úpravy průběhu vzdělávání. Mezi opatření patří například snížení počtu dětí ve třídě, osobní asistent pro dítě či přítomnost dalších pedagogů v případě, že by počet těchto dětí byl vyšší než 4 nebo 5.⁶

V rámci metodické podpory byly paní učitelky z MŠ Horolezecká seznámeny s možností financování jazykové podpory na základě § 16 po vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou je velmi obtížná, poradna nepřipisuje podpůrná opatření ani dětem s velkými problémy při zvládnání režimu předškolního vzdělávání (s podezřením na poruchy pozornosti či opožděného kognitivního vývoje z pohledu pedagogů MŠ).

Vzhledem k velké migrační vlně z Ukrajiny a velkému množství příchozích dětí se situace vytíženosti pedagogicko-psychologických poraden a jejich ochoty přidělovat podpůrná opatření jistě nezlepší, v současnosti Ministerstvo školství návštěvu poradny pro děti s OMJ ani nedoporučuje. *(Nedostatečná znalost českého jazyka sama o sobě není důvodem k vyšetření cizince ve školském poradenském zařízení. Pro nejbližší vzdělávací období po nástupu do vzdělávání doporučujeme zajistit postupnou adaptaci cizince na české prostředí postupem podle § 3 zákona, jazykovou přípravou a podpůrnými opatřeními 1. stupně. Teprve pokud tato opatření nepostačují, je vhodné situaci dítěte nebo žáka konzultovat se školským poradenským zařízením, případně realizovat odbornou diagnostiku.⁷)*

⁶ Podpůrná opatření v MŠ (dle § 16). Dostupné z: [<https://inkluzivniskola.cz/podpurna-opatreni-pro-deti-s-omj-v-ms>]; [cit. 23. 8. 2023]

⁷ Metodické komentáře k Lex Ukrajina. Dostupné z: [<https://www.edu.cz/methodology/metodicke-komentare-k-zakonu-lex-ukrajina-pro-oblast-regionalniho-skolstvi/#17->]; [cit. 23. 8. 2023]

Děti předškolního věku patří z hlediska vzdělávání v češtině jako druhém jazyce do skupiny dětí, které ještě neumí číst a psát, a tak tyto dovednosti nemůžeme při výuce druhého jazyka využít k osvojování češtiny. Děti v mateřské škole rozvíjejí v češtině porozumění a mluvení, včetně gramatiky a správné výslovnosti. Zaměřujeme se na rozvoj slovní zásoby, tvorbu vět a slovních spojení. Při výuce ČDJ je důležitý princip **parcelace**, kdy se děti učí vždy jeden gramatický jev aplikovaný na konkrétní téma s omezenou slovní zásobou (např. u tématu Třída si děti fixují 6. pád po předložkách *v*, *ve*, *na* ve slovních spojeních s vybavením třídy: *na stole*, *na židli*, *ve skříni*, *v krabici*), jazyková vazba je důkladně procvičena a recyklována při různých aktivitách (např. kreslení do obrázku třídy podle instrukcí, přenášení hraček formou pohybové hry, popisování umístění předmětů na obrázku místnosti a ve skutečné třídě, vymyšlená básnička popisující třídu atp.). Postupujeme **od nácviku porozumění** (*ukazovačka*, *chňapačka*, *označování předmětů*, *přemísťování*) **k aktivnímu mluvení**, přičemž se snažíme, aby se **dítě do role mluvčího** dostalo co nejdříve.

Obsahově by se jak individuální jazyková podpora, tak výuka ve skupinách pro jazykovou přípravu měla opírat o **Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro PV**, kde je vzdělávací obsah ČDJ rozdělen do 10 na sebe navazujících tematických okruhů, z nichž každý obsahuje doporučenou slovní zásobu a větné konstrukce, které by dítě mělo v rámci tématu zvládnout. Kurikulum není v současnosti závazným dokumentem k poskytování jazykové přípravy, nýbrž „podpurným metodickým materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka“⁸, a to „ať již v rámci jazykové přípravy v povinném předškolním vzdělávání, tak i při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy“⁹. „Pořadí témat je možné i vhodné přizpůsobovat aktuální potřebě dětí a celé skupiny s ohledem na tematické celky, které probírá celá třída. Například výstupy, které se týkají tématu Čas nebo tématu Příroda, zařadíme podle aktuální potřeby. Stejně tak pokud je např. v mateřské škole sportovní den, zařadíme slovní zásobu, větné konstrukce a výstupy z tématu Volný čas a můžeme s dětmi mluvit o jejich zájmech.“¹⁰

8 Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. 9. 2021. Dostupné z: [<https://www.msmt.cz/file/58336/>]; [cit. 23. 8. 2023]

9 Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. 9. 2021. Dostupné z: [<https://www.msmt.cz/file/58336/>]; [cit. 23. 8. 2023]

10 Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro PV, s. 18.

Ke každému tématu si učitel poskytující jazykovou přípravu vytváří svou databázi materiálů (obrázků, pomůcek, her a pracovních listů), které bude při výuce češtiny potřebovat. MŠMT zatím ucelené materiály pro výuku ČDJ zrcadlí aktuální kurikulum nevydalo, doporučuje využívat materiály vzniklé již dříve v neziskových organizacích:

- Kolektiv autorů: **Nápadníček aktivit pro MŠ** – Činnosti pro celou třídu s ohledem na děti s OMJ
- (META, o.p.s., 2018)
- Lacinová, P.: **Nečtu, nepíšu, učím se česky** (CIC, 2018)
- **KIKUS** - Výuka druhého jazyka

Metodiky pro učitele:

- **Děti s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách** (META, o.p.s., 2015)
- **Začleňování dětí s OMJ do mateřských škol** (InBáze, 2019)

Další materiály pro výuku nečtenářů jsou k dispozici na stránkách Inkluzivní školy:

- **<https://inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare>**

Při výuce češtiny je vhodné pracovat s názornými pomůckami a situacemi, s reálnými předměty (např. nábytek, výtvarné potřeby, oblečení), s hračkami nebo obrázky; důležité je vést výuku interaktivně, střídat pohybové a klidnější aktivity, které ovšem sledují ten samý jazykový cíl. Důležité je vést děti k nácvičce aktivního mluvení a průběžně ověřovat porozumění (správnou odpovědí na otázku, správným pohybem, správným ukázáním obrázku či předmětu). S obrázkovými kartami a kartičkami je možné hrát nejrůznější hry a využívat je při osvědčených výukových aktivitách (ukazovačka, chňapačka, běhání pro obrázky, pexeso, losování z klobouku, Kimova hra). Využít lze také didaktickou kostku s fóliemi na obrázky; je možné pracovat např. s dvěma kostkami a kombinovat podstatné jméno a sloveso, nebo přídavné jméno a podstatné jméno atp. Množství využití nabízejí také jednoduché pomůcky jako jsou plastová víčka, lepicí papírky nebo kolíky na prádlo. Pro nácvičce mluvení se v praxi osvědčují deskové hry, které je možné zdarma stáhnout **zde** nebo vytvořit s dětmi hru z obrázkových kartiček na jakémkoliv téma (např. **Vánoce**). Pro oživení lekce a názornost doporučujeme využívat maňásky jako průvodce výukou nebo jako partnera pro příkladový dialog s učitelem – ideální jsou maňásci dívka a chlapec pro předvedení mluvení v obou rodech (jako např. v tomto **videokurzu pro výuku češtiny**).

Během konzultací v rámci metodické podpory byly paní učitelky seznámeny s dostupnými materiály pro výuku češtiny jako druhého jazyka, s učebnicemi, pracovními listy, obrázkovými slov-

níčky i deskovými hrami a paní učitelky byly motivovány k postupnému utváření vlastní databáze materiálů k jednotlivým tématům kurikula. Pedagožkám byly v praxi představeny všechny jmenované didaktické pomůcky a zároveň byly prodiskutovány možnosti využití stávajícího vybavení MŠ (didaktická kostka, obrázkové karty, padák). Využití některých metod a her prokázaly pedagožky v praxi při výuce ve skupině pro jazykovou přípravu pro děti-cizince (názornost, hra, didaktické pomůcky, desková hra, obrázky, rytmické hry, hračky), kde probíhaly náslechy a hospitace s následnou reflexí.

PLPP a IVP

Plán pedagogické podpory (PLPP) vypracovává škola pro dítě v rámci podpůrného opatření 1. stupně, pokud nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb dítěte. PLPP obsahuje popis obtíží dítěte, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. PLPP škola vyhodnocuje nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrného opatření. Závazný formulář pro tvorbu PLPP platná legislativa v současné době nevymezuje.

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává mateřská škola pro dítě od 2. stupně podpůrných opatření, pokud tak rozhodne školské poradenské zařízení (ŠPZ), neděje se tak tedy automaticky. IVP komplexně popisuje způsoby podpory dítěte, obsahově by měl být co nejkonkrétnější a propojený s praxí. Individuální vzdělávací plán pro dítě s OMJ by měl co nejkonkrétněji specifikovat, v jakých oblastech (slovní zásoba, gramatika, výslovnost, porozumění) a jakým způsobem bude dítě podporováno za účelem rozvoje jeho češtiny. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP). Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.

Více informací a ukázkové individuální vzdělávací plány:

- <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=11994>
- <https://inkluzivniskola.cz/plany-podpory-ms>

V MŠ Horolezecká proběhla skupinová konzultace o vypracování IVP, respektive PLPP pro dítě s OMJ. Podpořené pedagožky obdržely vzorový IVPP pro dítě s OMJ jako inspiraci a podporu při vlastní tvorbě individuálního vzdělávacího plánu.

Spolupráce s rodiči na jazykové podpoře

Každé dítě má právo na svůj mateřský jazyk a je naprosto v pořádku, že v domácím prostředí tímto svým prvním jazykem komunikuje. V některých domácnostech je situace dokonce složitější – používají se dva jazyky, nebo více (např. mateřský jazyk matky, otce a dorozumivací jazyk). Děti se ve svém mateřském jazyce potřebují rozvíjet, poznávat v něm svět a rozvíjet myšlení. Do budoucna bude pro tyto děti tématem gramotnost v jejich mateřském jazyce a celková úroveň jejich mateřštiny umožňující širší pracovní uplatnění.

Po rodičích tedy nemůžeme chtít, aby s dítětem doma „mluvili česky“ – jednak by se tím narušila komunikační vazba mezi rodičem a dítětem a jednak by nerodilý mluvčí učil dítě špatným návykům v češtině (gramatika, výslovnost). Rodiče ovšem můžeme vyzvat ke spolupráci na jazykové podpoře dítěte tak, že budou dítěti doma pouštět krátké pohádky v češtině (např. 15 minut denně), že budou doma poslouchat ve vyhrazený čas společně české rádio nebo se budou společně dívat na českou televizi. Rodičům také můžeme doporučit kurz češtiny v okolí, online kurz češtiny, e-learning nebo aplikaci na výuku češtiny, aby byli svým dětem dobrým příkladem. Rodičům je potřeba tyto informace předat písemně, nejlépe v e-mailu s konkrétními odkazy na online pořady pro děti, aplikace nebo videokurzy. Verbální sdělení rozhodně nestačí.

MŠ Horolezecké jsme doporučili používat informativní dopis pro rodiče, přeložený do čtyř nejčastějších jazyků (angličtina, ukrajinština, ruština, vietnamština) s odkazy na české pohádky a pořady pro děti, na známé lidové písničky a na výukové aplikace pro děti i pro dospělé. Dopis doporučujeme zasílat opakovaně a pozměňovat konkrétní odkazy na pohádky a pořady dle aktuální nabídky, trendů ve třídě nebo podle momentálně probíraného tématu (např. konkrétní písnička, kterou čeští rodiče znají, ale rodiče-cizinci nikoliv).

PRÁCE S KLIMATEM TŘÍDY

Je nesmírně cenné pracovat s tématem multikulturality už v předškolním věku, kdy jsou děti velmi vnímavé a zároveň ještě nezatížené předsudky, takže si mohou zcela přirozeně odnést do života prožitky rovnosti všech dětí navzájem bez ohledu na zemi původu, národnost či rasu. Respekt k národu dítěte s OMJ můžeme vyjádřit například tím, že se s dětmi společně naučíme pozdrav v jeho jazyce, zatančíme si na písničku v jeho řeči nebo si o jeho zemi původu popovídáme, ukážeme si ji na mapě, ochutnáme tradiční jídlo, nakreslíme vlajku atp. S dětmi si také povídáme o tom, jak to musí být pro dítě těžké, když nerozumí ostatním dětem a učiteli, protože doma mluví jiným jazykem a jak mu můžeme pomoci. *(Jak byste se, děti, cítily v jiné zemi a co by*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

vám pomohlo?) V rozvoji empatie pomáhají také panenky Persona Dolls a metoda práce s nimi. Vhodnou formou budování respektujícího multikulturního klimatu je objednání programu zaměřeného na cizí zemi, návštěva divadla s multikulturní tematikou či jiného podobně zaměřeného programu pro MŠ.

V MŠ Horolezecká proběhly během školního roku 2022/2023 ve spolupráci se společností InBáze, z. s. multikulturní programy Bedýnky příběhů a Multikulturní den pro rodiče s dětmi v zahradě školy. V rámci metodické podpory při začleňování dětí s OMJ byly uspořádány návštěvy s panenkou Anh dle metody Persona Dolls ve třídě Ještěrky a Kuřátka, která umožňuje dětem vcítit se do obtíží dítěte s odlišným mateřským jazykem, jiným kulturním zázemím či odlišnou barvou pleti. Pedagožky získaly díky návštěvám panenky představu o metodě, kterou v ČR využívá a dále předává organizace Člověk v tísni.

INTERKULTURNÍ PRÁCE, SPOLUPRÁCE S NNO

Účelem interkulturní práce je usnadnit komunikaci mezi zástupci dvou různých kultur. Interkulturní pracovník zná dostatečně nejen jazyky obou stran, ale také obě kultury, umí předjímat nebo detekovat možná nedorozumění a má určitou znalost právních předpisů, zejména týkajících se pobytu, a přehled o fungování institucí v různých zemích. Interkulturní pracovník často doprovází klienty na úřady, do nemocnice apod., pomáhá s vyplněním formulářů. Ve školství může pomoci zejména s následujícím:

- Komunikace v rodném jazyce žáka
- Mentoring rodičů ohledně pravidel českého školství
- Poskytnutí základních informací o vzdělávacím systému ČR
- Pomoc v pochopení interkulturních rozdílů
- Doprovody na třídní schůzky a kroužky
- Podpora rodin v novém prostředí
- Napojení rodin na jiné služby a instituce
- Pomoc při vyplňování veškerých potřebných formulářů a dokumentů
- Odborné poradenství, mapování a identifikace potřeb v celém kontextu života rodiny v ČR

Více o interkulturní práci ve školách na videu: <https://www.youtube.com/watch?v=Uhd7gfr-FWro> nebo detailněji v metodice InBáze: https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/01/interkulturni_prace_web.pdf

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Služby interkulturních pracovníků nabízejí v Praze neziskové organizace **InBáze, z.s.**, **Integrační centrum Praha, SIMI, o.p.s.**, **PPI, z.ú.** a **South East Asia – liaison, z. s.**

Neziskové organizace pracující s migranty poskytují také škálu dalších služeb, některé z nich jsou určeny cizincům, jiné české veřejnosti nebo školám a pedagogům. Obvyklé je bezplatné právní a sociální poradenství pro migranty, psychosociální pomoc, doprovody na úřady, kurzy češtiny nebo kurzy sociokulturní orientace. Dále tyto organizace mohou cizincům pomoci s hledáním práce (např. oslovováním zaměstnavatelů, životopisem, vyřizováním souvisejících dokladů), různými konfliktními situacemi, např. v práci, nebo nabízejí aktivity pro děti (např. kurzy, zájmové kluby, víkendové pobyty a tábory) a aktivizační služby pro rodiny. Školám nabízí NNO obvykle pomoc se začleňováním žáků s OMJ a práci s klimatem třídy, vzdělávací programy pro děti i pedagogy.

V Praze působí v oblasti integrace cizinců např. výše zmíněné organizace. Další organizace nejen v Praze, ale v celé ČR, jsou uvedeny **zde**.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ PŘI ZAČLEŇOVÁNÍ DĚTÍ S OMJ V MŠ HOROLEZECKÁ

Úkon, činnost	Zodpovědná osoba	Způsob provedení, poznámky apod.
Přijetí dítěte	Gabriela Tvrdková	úvodní rozhovory s rodiči, nastavení způsobů komunikace, zařazení dítěte do třídy
Prohlídka MŠ, seznámení	Učitel a AP ze třídy dítěte	provedení školkou (šatna, WC, umývárna, stravování, třída, spaní, zahrada a hřiště), seznámení s učiteli a AP
Nastavení jazykové podpory	Gabriela Tvrdková, Markéta Burianová	vyhodnocení situace na základě úrovně češtiny, věku, statusu (občanství) a přidělení jazykové podpory dle platné legislativy nebo pravidel projektu
Jazyková diagnostika – počáteční a průběžná	Pedagogové, kteří se seznámili s diagnostickým nástrojem (např. během metodické podpory od InBáze)	děti ve věku 3–5 let: jazyková diagnostika od spol. META; předškoláci: jaz. diagnostika vzniklá v rámci projektu
Výuka ČDJ v rámci § 20	Kateřina Benedová	obsah viz Kurikulum ČDJ
Jazyková podpora dle § 16	Učitel, AP	obsah viz Kurikulum ČDJ
Tvorba PLPP, IVP	Třídní učitel nebo AP	
Komunikace s rodiči – spolupráce na jazykové podpoře dítěte	Učitelé nebo AP ze třídy dítěte	dopis pro rodiče vzniklý v rámci projektu + konkrétní odkazy dle aktuální nabídky a tematického plánu třídy

ODKAZY NA MATERIÁLY PRO JAZYKOVOU PODPORU A PŘÍPRAVU DĚTÍ S OMJ V MŠ

Materiály pro výuku ČDJ

- Pracovní listy pro nečtenáře od společnosti META
- Nečtu, nepíšu, učím se česky
- Videokurz pro děti, pracovní listy a materiály do výuky
- Deskové hry pro výuku nečtenářů
- 1, 2, 3, 4, 5 s Fidem umím česky hned
- Česky s vlaštovkou

Komunikační karty

- <https://inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty/komunikacni-karty>
- <https://arasaac.org/pictograms/search/wash>

Online nástroje

- Aplikace Výukové kartičky
- Aplikace Kikus

Doporučené obrázkové knihy k povídání

- Můj první slovník českého jazyka; nakladatelství Fraus
- Jaro, Léto, Podzim, Zima; nakladatelství Paseka
- Pohádky k povídání; nakladatelství Rubico
- Pohádky – soubor karet pro vyprávění tradičních českých pohádek; nakladatelství V lavici

Realizační tým: MgA. Petra Lacinová, Bc. Gabriela Tvrdková, Bc. Markéta Burianová, DiS.

Odborná redakce: MgA. Hana Mlynářová

Grafická úprava: Mgr. Martina Hradecká

**Vytvořeno v rámci projektu Mosty ke školám III podpořeného z Operačního programu
Praha: Pól růstu ČR – reg. číslo CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002127**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

